

Rozporządzenie Ministra Reform Rolnych

z dnia 11 lutego 1924 r.

wydane w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych w przedmiocie wykonania ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. o przejęciu na własność Państwa ziemi w niektórych powiatach Rzeczypospolitej Polskiej, zmienionej ustawą z dn. 16 sierpnia 1923 r. w przedmiocie zmian w ustawie z dn. 17 grudnia 1920 r. o przejęciu na własność Państwa ziemi w niektórych powiatach Rzeczypospolitej Polskiej.

Na mocy art. 9 ustawy z dn. 17 grudnia 1920 r. (Dz. U. R. P. z r. 1921 № 4, poz. 17) w brzmieniu usta-

lonem w art. 4 ustawy z dn. 16 sierpnia 1923 r. w przedmiocie zmian w ustawie z dn. 17 grudnia 1920 r. o przejęciu na własność Państwa ziemi w niektórych powiatach Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. R. P. z r. 1923 № 92, poz. 725) zarządza się co następuje:

Do art. 2.

§ 1. Za wymienione w p. a osoby, przedstawiające prawa właściciela, należy uważać osoby, posiadające pełnomocnictwo ogólne lub też do zarządzania majątkiem (administratorów, rządców i t. p.), dzierżawców, małżonków prawnie nierozłączonych, pełnoletnich zstępnych, prawnie wyznaczonych kuratorów oraz opiekunów właścicieli niepełnoletnich.

§ 2. Przy przejmowaniu ziemi na własność Państwa na podstawie p. a art. 2 powołanej wyżej ustawy powiatowe komitety nadawcze mogą orzec o przejęciu zarówno części opuszczonych dóbr, jak też i ich całości, nie wyłączając wód, nieużytków i t. p.

§ 3. Obszary leśne powyżej 60 ha nie będą przejmowane na własność Państwa do czasu unormowania sprawy upaństwowienia lasów.

§ 4. Przy przejmowaniu ziemi na własność Państwa na mocy p. b. art. 2 winny być analogicznie stosowane przepisy, zawarte w ustępie trzecim art. 2 oraz ustępach drugim i trzecim art. 4 ustawy z dn. 15 lipca 1920 r. o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. № 70, poz. 462) przyczem właścicielowi pozostawia się prawo zatrzymania według swego wyboru tylko jednego zabudowanego folwarku o obszarze do 400 ha, na którym on lub jego rodzina gospodarstwo prowadzi. Gruntom, pozostawionym właścicielowi, winna być nadana konfiguracja, umożliwiająca racjonalne prowadzenie gospodarstwa jednofolwarcznego, niezależnie od uprzedniego podziału tych gruntów na folwarki. Ziemię, posiadane przez danego właściciela poza obszarem, objętym wyliczonymi w art. 6 powiatami, jak również lasy, leżące na obszarze tych powiatów, a nadające się ze względu na obszar do samodzielnego gospodarstwa leśnego nie powinny być brane w rachubę.

§ 5. Za niezagospodarowane w znaczeniu p. c będą uważane obszary, nadające się do uprawy, a leżące odłogiem i nieuprawione, nie licząc przewidzianych w zmianowaniu ugorów.

§ 6. Rodzinę, niepodzieloną co do praw majątkowych prawnie i faktycznie w dniu wydawania przez powiatowy komitet nadawczy orzeczenia o przejęciu należącej do niej ziemi na własność Państwa, uważa się za jednostkę; ta sama zasada stosuje się i do współwłaścicieli, nie należących do rodziny.

Do art. 5.

§ 7. Nadawanie ziemi w myśl art. 5 na skutek podań, wniesionych przed dniem 12 stycznia 1924 r. winno być dokonywane w miarę możliwości z tych obszarów, które należały do danego właściciela.

§ 8. Nadanie ziemi na zasadzie art. 5 dokonywa się w drodze orzeczenia analogicznie do nadawania ziemi na mocy ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. o nadaniu ziemi żołnierzom wojska polskiego (Dz. U.

R. P. z r. 1921 № 4 poz. 18), z tą atoli różnicą, że od wydanych w tych sprawach orzeczeń powiatowych komitetów nadawczych służy prawo odwołania do komisji odwoławczej.

Do art. 7.

§ 9. Do składu powiatowych komitetów nadawczych Ministrowie: Spraw Wewnętrznych, Sprawiedliwości, Spraw Wojskowych oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych wyznaczają po jednym przedstawicielu i po jednym zastępcy do każdego powiatowego komitetu nadawczego i przesyłają odpisy pism delegacyjnych, względnie wykazy tych przedstawicieli Ministrowi Reform Rolnych. O każdym zawakowaniu stanowiska przedstawiciela lub jego zastępcy jednego z wliczonych wyżej Ministrów przewodniczący powiatowego komitetu nadawczego zawiadomi niezwłocznie Ministerstwo Reform Rolnych celem wyjednania wyznaczenia nowego przedstawiciela.

§ 10. Przy każdym obsadzaniu wakujących stanowisk członków powiatowych komitetów nadawczych z głosem doradczym prezesa okręgowych urzędów ziemskich winni zgłosić do Ministerstwa Reform Rolnych wnioski, zawierające podwójną ilość kandydatów, o powołaniu do powiatowych komitetów nadawczych po jednym przedstawicielu i po jednym zastępcy od mniejszej (do 45 ha) i większej (ponad 45 ha) własności ziemskiej, przyczem przed złożeniem wniosku prezesi okręgowych urzędów ziemskich winni otrzymać od zgłaszanych przez siebie kandydatów zapewnienie, że w razie powołania ich do powiatowych komitetów nadawczych mandaty te przyjmą.

§ 11. Do właściwości powiatowych komitetów nadawczych w zakresie wykonania ustawy o przejęciu ziemi na własność Państwa należą:

A. Orzekanie w sprawie przejęcia na własność Państwa dóbr:

a) wymienionych w art. 1 — z uwzględnieniem zastrzeżeń, uwidocznionych w punktach 4 i 5 tego artykułu;

b) wymienionych w art. 2 z uwzględnieniem przepisów w §§ 2—5 niniejszego rozporządzenia;

B. Obejmowanie w faktyczne posiadanie Państwa ziemi na podstawie wymienionych w ustępie A orzeczeń po ich uprawomocnieniu się względnie orzeczeń komisji odwoławczych;

C. Nadawanie ziemi w myśl art. 5 z uwzględnieniem przepisów, zawartych w §§ 7 i 8 niniejszego rozporządzenia;

D. Zgłaszanie wniosków do Ministra Reform Rolnych w sprawie przekazania dóbr państwowych na cele wykonania ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. o nadaniu ziemi żołnierzom wojska polskiego (Dz. U. R. P. z 1921 r. № 4 poz. 18).

§ 12. Posiedzenie powiatowych komitetów nadawczych zwołuje przewodniczący z własnej inicjatywy lub na żądanie jednego z członków, zasiadających z głosem decydującym. Orzeczenia powiatowych komitetów nadawczych zapadają zwykłą większością głosów — w razie równego podziału głosów przeważa zdanie, za którym wypowiedział się przewodniczący. Do ważności orzeczeń niezbędną jest obecność przewodniczącego, oraz dwu członków z głosem decydu-

jącym, w tej liczbie przedstawiciela Ministerstwa Sprawiedliwości.

§ 13. Orzeczenia powiatowych komitetów nadawczych zawierać winny dzień, miesiąc, rok i miejsce powzięcia orzeczenia, wyliczenie członków komitetu, którzy orzeczenie wydali, istotną treść powziętego orzeczenia oraz motywy jego powzięcia, a w szczególności, o ile orzeczenie dotyczy przejęcia ziemi na własność Państwa, wskazanie przybliżonego obszaru i opisanie granic przejmowanej ziemi.

§ 14. Sprawy o przejęciu ziemi na własność Państwa mogą być wszczynane zgodnie z ogólnym planem parcelacji, ustalonym przez Ministra Reform Rolnych, na wniosek jednego z członków powiatowych komitetów nadawczych, zasiadającego z głosem decydującym, przyczem o ile chodzi o ziemię pozostającą pod zarządem Państwa, wniosek przed wszczęciem sprawy, winien być uzgodniony z przedstawicielem Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych, zasiadającym w powiatowym Komitecie nadawczym. Wnioski winny być składane na piśmie i winny zawierać: nazwę i określenie w przybliżeniu obszaru, którego przejęcia domaga się wnioskodawca, oraz datę i wyraźny podpis wnioskodawcy z zaznaczeniem jego charakteru służbowego.

§ 15. Po otrzymaniu wymienionego w § 14 wniosku przewodniczący osobiście, lub przez wyznaczonego przez siebie członka powiatowego komitetu nadawczego z głosem decydującym, dokona w terminie jaknajkrótszym opisu ziemi, której dotyczy wniosek. O terminie dokonania opisu winien być zawiadomiony za pośrednictwem zwierzchności gminnej conajmniej na 7 dni przed tym terminem odnośnie ziem, wymienionych w art. 2 ustawy właścicieli ziemi, względnie jego prawny zastępca lub też rodzina, domownicy, użytkownicy ziemi, zaś w razie ich nieobecności na miejscu — przedstawiciel miejscowej władzy administracyjnej, w odniesieniu zaś do dóbr, wymienionych w art. 1 ustawy — przedstawiciel miejscowej władzy administracyjnej, oraz w miarę możliwości użytkownicy ziemi. Osoby powyższe mogą być obecne przy dokonywaniu opisu, stawiać swe wnioski i udzielać wyjaśnień, które na ich żądanie winny być wciągnięte do protokołu opisu. Niestawienie się tych osób nie wstrzymuje postępowania.

§ 16. Po otrzymaniu protokołu opisu przewodniczący wyznacza sprawę na jedno z najbliższych posiedzeń powiatowego komitetu nadawczego, zawiadamiając o tem osoby, wymienione w § 15 w sposób i w terminie, w tymże § 15 przewidzianym. Osoby te mogą być obecne przy rozpatrywaniu sprawy, dawać wyjaśnienia i stawiać swe wnioski. Niestawienie się tych osób nie wstrzymuje postępowania.

§ 17. Przed powzięciem orzeczenia powiatowy komitet nadawczy zbada akty, dokumenty, plany, oraz w miarę potrzeby zbada świadków i wysłucha opinii biegłych. Powzięte orzeczenie winno być niezwłocznie spisane i podpisane przez wszystkich obecnych członków, mających prawo głosu decydującego; szczegółowe motywy orzeczenia winny być opracowane i podpisane przez przewodniczącego i referenta sprawy w ciągu dni 14 od dnia wydania orzeczenia.

§ 18. Odpis orzeczenia o przejęciu ziemi na własność Państwa winien być niezwłocznie przesłany do właściwej władzy hipotecznej (starszego notariusza) celem wniesienia ostrzeżenia do ksiąg hipotecznych, względnie wykazów starszych notariuszów. Takie odpisy wraz z motywami winien być w miarę możliwości doręczony właścicielowi ziemi, względnie jego prawnemu zastępcy, bezwarunkowo zaś winien być wydany na żądanie tych osób. W razie niemożności doręczenia odpisu orzeczenia właścicielowi lub jego prawnemu zastępcy, odpis orzeczenia winien być wywieszony na widocznym miejscu w pomieszczeniu starostwa i właściwego urzędu gminnego. Omawiane odpisy winny zawierać wskazanie, iż od orzeczenia tego służy stronom prawo odwołania do komisji odwoławczej w ciągu dni 30 od dnia doręczenia odpisu orzeczenia względnie wywieszenia tego odpisu w lokalu urzędu gminnego, oraz że odwołanie winno być wniesione do powiatowego komitetu nadawczego. Prawo odwołania w tymże terminie przysługuje i przewodniczącemu powiatowego komitetu nadawczego oraz właściwemu urzędowi wojewódzkiemu na wniosek członka powiatowego komitetu nadawczego, delegowanego przez Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych. Piśmienne dowody dokonania obwieszczenia, ustalające datę wywieszenia odpisu orzeczenia w urzędzie gminnym, winny być dołączone do akt sprawy.

§ 19. Zarządzenie obwieszczenia należy do przewodniczącego powiatowego komitetu nadawczego, do którego należy wogóle kierowanie pracami powiatowego komitetu nadawczego, wykonywanie uchwał komitetu i kierownictwo jego kancelarja.

§ 20. W razie wniesienia odwołania od orzeczenia powiatowego komitetu nadawczego, które to odwołanie winno zawierać oznaczenie zaskarżonego orzeczenia, motywy, oraz środki dowodowe, komitet ten winien przede wszystkim zbadać, czy nie został przekroczony termin odwołania. O ile termin ten został przekroczony — powiatowy komitet nadawczy zwróci odwołanie podającemu z adnotacją o przekroczeniu terminu odwołania. W wypadku zachowania terminu powiatowy komitet nadawczy prześle odwołanie do komisji odwoławczej w ciągu dni 14 od dnia otrzymania, dołączając akty sprawy i wyjaśnienie okoliczności, przytoczonych w odwołaniu.

§ 21. Wniesienie odwołania wstrzymuje wykonanie orzeczenia.

Do art. 8.

§ 22. Do rozważania odwołań od orzeczeń wszystkich powiatowych komitetów nadawczych tworzy się jedną komisję odwoławczą z siedzibą w Warszawie. W skład jej wchodzi: delegat Ministerstwa Reform Rolnych lub jego zastępca jako przewodniczący i po jednym przedstawicielu lub jego zastępcy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Sprawiedliwości, Spraw Wojskowych oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych, wyznaczeni przez właściwych Ministrów.

§ 23. Posiedzenie komisji odwoławczej zwołuje przewodniczący. Do ważności uchwał komisji odwoławczej niezbędna jest obecność przewodniczącego

i conajmniej dwu członków w tem przedstawiciela Ministerstwa Sprawiedliwości. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów. W razie równości głosów przeważa zdanie, za którym opowiedział się przewodniczący.

§ 24. Sprawy na posiedzeniach referuje członek komisji względnie referent wyznaczeni przez przewodniczącego.

§ 25. Sprawy z odwołania rozważane być winny po wezwaniu osób, wnoszących odwołanie lub ich pełnomocników na posiedzeniach jawnych. Zawiadomienie o terminie posiedzenia winno być doręczone osobom wymienionym conajmniej na dni 7 przed terminem posiedzenia. Niestawienie się tych osób, mimo doręczenia im wezwania we właściwym terminie lub w razie niemożności doręczenia wezwania (§ 26), nie wstrzymuje postępowania.

§ 26. Wezwanie stron, świadków i biegłych, sporządzane w dwu jednobrzmiących egzemplarzach, zawierających imię, nazwisko i adres osoby wzywanej, miejsce i termin posiedzenia, oznaczenie sprawy i skutki niestawiennictwa—winny być doręczane przez właściwe władze gminne, które jeden egzemplarz doręczą stronie wzywanej, drugi zaś z potwierdzeniem odbioru zwrócą komisji odwoławczej. W razie niemożności doręczenia wezwania, władze gminne zwrócą oba egzemplarze komisji odwoławczej z adnotacją o niemożności doręczenia wezwania.

§ 27. Akty sprawy w ciągu ostatnich trzech dni przed terminem posiedzenia mogą być przeglądane i mogą być z nich robione odpisy przez osoby interesowane.

§ 28. Po wywołaniu sprawy i sprawdzeniu przez przewodniczącego, czy wezwania zostały we właściwym trybie doręczone oraz po wysłuchaniu referatu sprawy, komisja wysłucha wywodów stron, świadków i biegłych, oraz zbada przedstawione dowody, poczem na naradzie tajnej poweźmie orzeczenie. Sentencja orzeczenia winna być niezwłocznie sporządzona: na piśmie i podpisana przez głosujących, oraz ogłoszona publicznie przez przewodniczącego. Ogłoszenie sentencji, w wypadkach ważnych może być odłożone, nie dłużej jednak, niż na dni 7, o czem przewodniczący ogłosi publicznie. Przy ogłaszaniu sentencji w terminie odłożonym obecność członków, którzy wydali orzeczenie, nie jest niezbędna. Odpis orzeczenia wraz z motywami winien być wysłany stronie skarżącej w ciągu dni 14 od dnia powzięcia orzeczenia.

§ 29. Komisja odwoławcza rozpatruje sprawy jedynie na skutek odwołania, może jednak zaskarżone orzeczenie powiatowego komitetu nadawczego zmienić lub znieść z urzędu i w części niezaskarżonej, o ile orzeczenie to naruszy przepisy prawa. Ponadto dla załatwienia czynności o charakterze administracyjnym komisja może odbywać posiedzenia bez udziału stron.

§ 30. Akty sprawy wraz z odpisem umotywowanego orzeczenia winny być niezwłocznie po sporządzeniu motywów zwrócone powiatowemu komitetowi nadawczemu do wykonania.

Przepisy ogólne.

§ 31. Należytości biegłych i świadków pokrywane być winny przez stronę, na której wniosek zostali oni wezwani według norm obowiązujących przy postępowaniu w sądach okręgowych, należytości zaś biegłych i świadków, wzywanych z inicjatywy powiatowych komitetów nadawczych, oraz komisji odwoławczych obciążają Skarb Państwa.

§ 32. Prawomocne orzeczenie powiatowego komitetu nadawczego, względnie orzeczenie komisji odwoławczej opatrzone przez przewodniczącego powiatowego komitetu nadawczego klauzulą prawomocności, stanowi tytuł prawny do przepisania tytułu własności na rzecz Skarbu Państwa. W tym celu przewodniczący zaprojektuje odpowiedni wpis do ksiąg hipotecznych dla nieruchomości hipotecznych, względnie spowoduje wywołanie hipoteki nieruchomości niehipotekowanych. Uregulowanie tytułu własności majątków, przejętych na rzecz Państwa przez powiatowy komitet nadawczy przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia, należy do kompetencji organów Ministra Reform Rolnych.

§ 33. Równocześnie przewodniczący osobiście lub przez wyznaczonego jednego z członków powiatowego komitetu nadawczego w obecności przedstawiciela miejscowej władzy administracyjnej, 2 świadków, reprezentanta dotychczasowego zarządu tych ziem, względnie właściciela lub jego prawnego zastępcy, obejmie protokółarnie ziemię w posiadanie Państwa. Niestawienie się wymienionych osób mimo należytego ich zawiadomienia (§ 26) nie wstrzymuje postępowania. Protokół objęcia winien zawierać nazwę miejscowości, dzień, miesiąc i rok jego sporządzenia, nazwisko osób obecnych oraz wzywanych tudzież dokładne określenie obejmowanego mienia i winien być podpisany przez wszystkich obecnych. Protokół objęcia winien być zatwierdzony przez powiatowy komitet nadawczy na najbliższym posiedzeniu i podpisany przez wszystkich obecnych członków komitetu i przez przewodniczącego.

§ 34. Po przejęciu ziemi na własność Państwa powiatowy komitet nadawczy ustali orzeczeniem w porozumieniu z właściwym okręgowym zarządem lasów państwowych, które z przejętych obszarów leśnych nie mogą być użyte na cele parcelacji i osadnictwa i przekaże je właściwym zarządom lasów państwowych. Ziemie wyłączone na wniosek zainteresowanych władz, oraz zakłady przemysłowe, wody i nieużytki oddane będą w zarząd właściwym władzom Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych. Pozostałe ziemie po dokładnem określeniu ich obszaru i granic przeznaczy powiatowy komitet nadawczy na cele osadnictwa wojskowego i reformy rolnej stosownie do ogólnego planu ustalonego przez Ministerstwo Reform Rolnych. Ziemie, przeznaczone na cele reformy rolnej, winny być niezwłocznie przekazane właściwym urzędem ziemskim.

§ 35. Zarządzanie dobrami przejętymi na własność Państwa na podstawie orzeczeń powiatowych komitetów nadawczych od chwili ich objęcia w faktyczne posiadanie Państwa (§ 33) aż do czasu przekazania ich właściwym władzom (§ 34) względnie

oddania w posiadanie wyznaczonym przez powiatowy komitet nadawczy osadnikom — należy do komisarza ziemskiego.

§ 36. W majątkach przejmowanych w całości stosunki służbowe służby folwarcznej i oficjalistów ulegną rozwiązaniu z zachowaniem obowiązujących przepisów w przedmiocie rozwiązania umów najmu.

§ 37. Sprawy, wszczęte a niezakończone prawomocnem orzeczeniem powiatowego komitetu nadawczego, względnie orzeczeniem komisji odwoławczej przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, winny być zakończone zgodnie z tem rozporządzeniem.

§ 38. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem jego ogłoszenia. Równocześnie tracą moc prawną wszelkie rozporządzenia, przepisy i instrukcje, wydane w przedmiotach unormowanych niniejszem rozporządzeniem, a w szczególności rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z dnia 16 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. № 27, poz. 157), z dnia 22 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. № 65, poz. 420) i z dnia 21 kwietnia 1921 r. (Dz. U. R. P. № 39, poz. 239).

Minister Reform Rolnych: *Z. Łudkiewicz*

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych: *Janicki*